

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

13 De 6. conditione, quam respicit societas officij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

lucris, aut etiam nihil euenire. Profecto hæc duo, quæ propo-
 sita conditio deposcit, propria, & particularia sunt huius
 societatis: hæc enim præter ius commune multa continet.
 Sed quia pactum est, ut qui pecunias dat, si intra sex men-
 ses obierit, eas amittat; ita ut is, qui habet officium, & eas
 recipit, sibi penitus acquirat: ideo pactum etiam est licitum,
 & iustum, ut is, qui recipit pecunias, eas in omnem
 euentum restituere debeat, & soluere certam lucris partem.
 Ac quemadmodum primum pactum præter, non contra
 societatem est; sic etiam secundum pactum non est socie-
 tati contrarium, sed extrinsecum, quod societatem non
 tollit. Quare, qui accipit pecunias, quamuis vi ipsius so-
 cietatis, suo periculo non suscipiat, ex pacto tamen susci-
 pit. Et contractus ex conventionem partium legem acci-
 piunt. *l. r. §. Si conuenit. ff. Depositi. Et l. Contractus qui-
 dam. ff. de Regulis iuris. Et l. In emptioibus. ff. de Pactis.*
 Nec impedit, si totus hic contractus passim vocetur socie-
 tatis: nam ratio est habenda pacti, quod adiecitur, ratione
 cuius, vel societas non est, sed contractus innominatus, vi-
 delicet, Do ut des, vel si societas est, habet peculiare pactum
 præter commune ius. In *l. Si insulam. ff. de Prescript. verbis*
*habetur: [Si insulam tibi vendidi, ut aliam insulam refice-
 res, quamuis usus sim verbo vendendi, venditio non est,
 sed contractus, do, ut facias.]*

Ex his colligitur, cum, qui pecunias accipit, debere in-
 tegras restituere, & lucrum soluere, etiam si intra semestre
 officium amiserit, vel deposuerit, vel quolibet alio euentu,
 nullos ex officio fructus percepit, quia ad id sese obli-
 gavit, immo cogitur hæc soluere libera, & empta ab omni
 onere, quia sic etiam inter ipsos conuenit, & sic est usu re-
 ceptum.

De sexta conditione, quam requirit so- cietas officij.

CAPVT XIII.

SEXTA conditio est, ut qui habet officium, & centum
 accipit ad sex menses, soluat sex tamquam lucrum, &
 fructum ex centum.

De hac conditione dubitare quis possit, sine æquitati
 consentanea? non enim quodlibet officium in curia Ro-
 mana quotannis reddit duodecim ex centum: officia enim
 alia plus, alia minus reddunt in singulos annos: deinde
 aliquando plus lucris, aliquando minus pariunt. Sed dicen-
 dum videtur hanc conditionem iustam esse, quia verisimi-
 liter officia tot fructus pariunt quotannis, & fructus du-
 bius, & incertus, potest certo pretio vendi, & emi. Tum
 etiam, quia is qui habet officium, potest centum, quæ acci-
 pit lucrari, si intra sex menses is, qui dedit, decesserit. Ideo
 iure optimo soluit sex, & lucrum ex centum, & is qui de-
 dit licite exigit, & accipit tantum lucrum; quia onus, &
 periculum sustinet, cum possit centum amittere, si eius obi-
 tus intra sex menses acciderit.

De septima conditione in societate officij requisita.

CAPVT XIV.

IN more positum est, ut qui habet officium, & pecunias
 accipit in societatem, lucrum soluat anticipato, videlicet
 in principio semestris.

De hac etiam conditione quisque sane, illane æquitati
 congruat, merito dubitauerit: quoniam lucrum ex socie-
 tate, non debetur nisi societate finita: lucra enim inter so-
 cios sic diuiduntur. Item Titius, qui dat centum Caio, si
 anticipato tempore lucrum accipiat, videlicet sex, perinde
 est, ac si tantum socio dedisset nonagintaquatuor; quomo-
 do igitur ex nonagintaquatuor exigit lucrum, ac si centum
 dedisset? Sanè hoc etiam in ipsa societate est speciale: nam

in cæteris societatibus lucra non nisi post finem negotia-
 tionis socij partiuntur: At vero in societatibus officiorum
 ideo anticipato lucrum soluitur, quia potius contractus
 innominati, videlicet, do, ut des, quam societatis rationem
 habet: is enim, qui pecunias dat, eas amittit, si intra sex
 menses obierit.

De ultima conditione, quam societas offi- cij exigit.

CAPVT XV.

EST etiam consuetudine receptum, ut is qui habet of-
 ficium, & v. g. centum recepit in societatem, soluere
 debeat sex ad semestre, tamquam lucrum ex centum
 in omnem euentum, etiam si amittat, vel dimittat officium:
 immo post finitam quoque, aut solutam societatem, donec
 quæ accepit centum reipsa restituit.

De hac conditione magna semper fuit controuersia, an
 contra bonos mores sit & usuraria, eo quod talis esse vi-
 deatur. Nam finita societate, centum, quæ Titius dedit
 Caio officium habenti, amplius nihil periculi habent, quo-
 niam quamuis Titius moriatur, ei debentur, & proinde
 eius hæredibus restituenda sunt, nec potest Caius sibi lucra-
 ri, si Titius, durante societate, ad semestre vixerit. Sunt, qui
 asserant pactum huiusmodi licitum esse, quia finita, vel so-
 luta societate, Caius, qui habebat officium, quamdiu non
 restituit centum accepta, morosus est debitor, & ob mor-
 am, id est culpam, lucrum soluere iure compellitur.

Sed dicendum existimo in primis, quando soluitur so-
 cietas id volente, vel sciente Caio, qui habet officium, iu-
 re compelli potest ad soluendum lucrum iustum, & debitum,
 ob moram restituendi principalem sortem: non autem est
 cogendus tantum lucrum soluere, quantum, stante socie-
 tate, soluebat: eo quod lucrum intelligitur, deducto omni
 damno, & periculo. *l. Mutius. ff. Pro socio.* At Titius cen-
 tum suo periculo apud Caium habebat, antequam socie-
 tatis solueretur. Finita vero, vel soluta societate, ea centum
 habet apud Caium absque villo periculo, ergo nequit tan-
 tum lucrum percipere, quantum antea. Vnde merito in
 curia Romana, sententia iudicis condemnatur is, qui habet
 officium, quando capitalem sortem scienter non resti-
 tuit, ad soluendum quatuor, vel quinque, vel sex, tan-
 quam lucrum, quod passim Romæ provenire solet ex
 centum.

Si roget quis, An necesse sit in scriptum redigatur socie-
 tatis officij, quando contrahitur, ut vim habeat? Respondeo,
 minime, *ut est in l. Pactum. C. de Pactis.* contractus enim
 societatis solo consensu, verbis, vel nutibus expressis, perficitur.
Instit. de Actio. Et oblig. in princ. Instrumentum vero
 à notario conficitur, ut societas probari possit in iudicio,
 in quo aliter locum non habet.

Quæres itidem, An quilibet possit suas pecunias in so-
 cietatem officij dare? Respondeo, posse, dummodo rationis
 sit compos, & suorum bonorum administrationem habeat.
 Quare etiam femine possunt societatem intrare, dando pec-
 unias ijs, qui habent officium.

Quot modis officij societas dirimatur.

CAPVT XVI.

OFFICIORVM societates multis modis soluan-
 tur. Primo quidem obitu eius, cuius est officium,
 quia in officio est societas constituta: ergo officio
 non extante, non manet societas, & tunc officium posses-
 sione vacat, & redit ad Principem, cuius est officia ven-
 dere, transferre, & dare cui voluerit. Redire autem ad Prin-
 cipem liberum ad omni onere: hac enim conditione illud
 vendit. Tunc autem hæredes eius, qui habebat officium

vel